

واکاو شبکه تبادل اطلاعات سازمانی حوزه آبخیز چهل چای استان گلستان: کاربرد تحلیل شبکه اجتماعی

کوروش رضائی مقدم^{1*}، مهسا فاطمی²، حمید کریمی گوغری³، حمیدرضا پورقاسمی⁴

1 و *-نویسنده مسئول: دانشیار ترویج و آموزش کشاورزی، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز.
(Email: rezaei@shirazu.ac.ir)

2-استادیار ترویج و آموزش کشاورزی، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز.
(Email: mahsafatemi@shirazu.ac.ir)

3-استادیار ترویج و آموزش کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه زابل.
(Email: karimiamid@uoz.ac.ir)

4-استادیار علوم و مهندسی آبخیزداری، بخش مهندسی منابع طبیعی و محیط زیست، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز.
(Email: hr.pourghasemi@shirazu.ac.ir)

چکیده

پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد تحلیل شبکه‌های اجتماعی، کنشگران نهادی مختلف درگیر در فعالیت‌های مدیریت آبخیز در حوزه چهل چای استان گلستان را مورد تحلیل قرار می‌دهد. هدف کلی مقاله، شناسایی سازمان‌های دخیل در مدیریت حوزه آبخیز چهل چای از استان گلستان و تحلیل ارتباطات و تعاملات بین سازمان‌ها از حیث شدت و با تأکید بر شبکه تبادل اطلاعات می‌باشد. به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از روش‌های مصاحبه و پیمایش با ابزار پرسشنامه استفاده شد. واحد مورد مطالعه، سازمان‌های ذی‌ربط بودند. طی عزیمت‌های تیم پژوهش به استان گلستان، سازمان‌های مرتبط و دخیل در مدیریت مشارکتی حوزه آبخیز چهل چای، شناسایی شده (30 سازمان) و معرفی گردیدند. سپس با پرسشنامه‌های تخصصی، داده‌های مورد نیاز در تحلیل شبکه از پانل‌های مطلع هر سازمان جمع‌آوری شد. کلیه تحلیل‌ها با نرم‌افزار Ucinet پردازش شده و گراف‌های مورد نیاز با Drawnet ترسیم شد. طبق یافته‌های پژوهش، سازمان‌های ذی‌ربط در مدیریت جامع حوزه آبخیز گرگان رود، از لحاظ شبکه تبادل اطلاعات با میزان تراکم و تمرکز 31/5 و 47/5 درصد در سطح متوسطی قرار دارند. شبکه تبادل اطلاعات، 274 پیوند معادل یک سوم کل پیوندهای مورد انتظار را به خود اختصاص داده است که از این لحاظ نیز در سطح متوسط است. پیشنهاد می‌شود تا سازوکارهای تشویقی برای مشارکت هر چه بیشتر سازمان‌های غیردولتی و مردم نهاد در فرآیندهای تصمیم‌گیری و اجرای فعالیت‌های آبخیزداری در سطح استان اتخاذ گردد تا این سازمان‌ها در بلندمدت وارد مرکز شبکه شده و نقش پررنگ‌تری را ایفا نمایند.

واژگان کلیدی: کنشگران نهادی، تحلیل شبکه اجتماعی، تبادل اطلاعات، آبخیزداری، چهل چای.